

**DET KONGELIGE
ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Energi- og miljøkomiteen
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/1911-

18. april 2024

Representantforslag 129 S (2023-2024) om å prioritere kraften strengere

Jeg viser til Energi- og miljøkomiteens oversendelse av 10. april 2024, der det bes om min uttalelse til representantforslag 129 S (2023-2024) fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen, Tobias Drevland Lund, Mímir Kristjánsson og Sofie Marhaug.

Representantene fremmer følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av en grense for krafttildeling på 25 MW, der alle prosjekter som krever denne mengden kraft eller mer, skal stortingsbehandles før en eventuell tildeling.*

Vurderingen av om en ny tilknytning eller økt uttak hos en eksisterende kunde er «driftsmessig forsvarlig» er en kompleks og teknisk vurdering. En endring i innmating eller utmating i ett punkt i nettet kan få følgevirkninger i hele nettet, og i tilgrensende, underliggende og overliggende nett.

Kraftsystemet er både sammensatt, og dynamisk. Ved tilknytning av en forbruksaktør, vil aktørens forbruksprofil, og ikke bare det maksimale effektuttaket, kunne være vesentlig for vurderingen. I tillegg vil fleksible kunder kunne være egnet for tilknytning til strømnettet på særlige vilkår. Det er nødvendig at nettselskapene gjør slike vurderinger, herunder om hver enkelt tilknytning eller forbruksøkning vil være driftsmessig forsvarlig, om det vil være mulig å gi tilknytning på særlige vilkår eller om det vil være nødvendig med nettforsterkninger.

Det har vært en sterk vekst i antall tilknytningssaker siden 2018. Statnett rapporterer at foretaket har reservert kapasitet tilsvarende forbruksvekst på 8 750 MW i transmisjonsnettet og at tilknytningssaker som er vurdert som modne med et samlet volum på 4 200 MW står i

kapasitetskø. Det er med andre ord svært store volumer som er forespurt. Forslaget ville medført at Stortinget fikk en betydelig portefølje med tilknytningssaker til behandling. Det må regnes med at tilknytningsprosessen ville tatt vesentlig lenger tid og at Stortinget ville måtte utføre mange utpregede forvaltningsoppgaver ved behandlingen av enkeltsaker. En grense på 25 MW ville også gitt aktørene insentiv til å tilpasse prosjektene til effektgrensen, eventuelt dele opp prosjektet i mindre deler med effektbebehov under grensen for krav om stortingsbehandling.

Gjennom energilovgivningen er nettselskapene sterkt regulert. Blant annet skal de sikre nøytral opptreden overfor brukere av strømmettet og tilgang til kraftmarkedet på ikke-diskriminerende og objektive vilkår. Energiloven legger ikke opp til at energimyndighetene gjennom konsesjoner eller på annen måte fordeler tilgang til kraftmarkedet mellom ulike aktører. Dersom man skulle innført begrensninger i enkeltaktørers tilgang til kraftmarkedet, ville det innebære en sterk inngripen overfor de som ønsker tilgang til kraftmarkedet.

Regjeringen fører en aktiv næringspolitikk, men jeg anser ikke begrensninger i adgangen til kraftmarkedet som et egnet virkemiddel i gjennomføring av næringspolitikken. Jeg mener det er hensiktsmessig at nettselskapene, som også kjenner de lokale forholdene best, fortsatt skal ha ansvar for tilknytningsprosessen, herunder prioritering av kunder ved begrenset nettkapasitet og innenfor de rammene myndighetene gir.

Jeg anbefaler derfor at forslaget ikke vedtas.

2. Stortinget ber regjeringen innføre et kriterium om samfunnsnytte for tildeling av kraft, som tar hensyn til arbeidsplasser, klima og natur.

Jeg er glad for at vi har vekst i norsk industri og næringsvirksomhet. Nettselskapene plikter å gi alle som forespør det tilknytning til nettet og adgang til kraftmarkedet. Dersom det ikke er driftsmessig forsvarlig å gi tilknytning i eksisterende nett, skal nettselskapene uten ugrunnet opphold utrede, omsøke og gjennomføre nødvendige investeringer i nettet for å kunne gi tilknytning. Tilknytningsplikten bidrar med stabile og gode rammevilkår, og dette er avgjørende for at Norge skal være et attraktivt land å etablere seg.

Mye nytt og økt forbruk har fått reservere nettkapasitet, men det er også mange modne aktører som står i tilknytningskø. Ettersom det tar lang tid å utrede, omsøke og etablere nye nettanlegg, vil flere aktører kunne måtte vente lenger enn ønskelig på tilknytning. Regjeringen vil derfor fortsette å jobbe for at det skal gå raskere å forsterke nettet, men på kort sikt er jeg spesielt opptatt av at det eksisterende nettet utnyttes effektivt. Som en del av arbeidet for bedre utnyttelse av nettet vil departementet snart sende forslag om modenheitskriterier for kunder som skal reservere kapasitet på høring. Regjeringens forslag vil legge til rette for at prosjektene som har størst mulighet for realisering, og som dermed faktisk bidrar med verdiskaping og arbeidsplasser, gis prioritet. Urealistiske prosjekter skal ikke stå i veien for lønnsomme, samfunnsnyttige prosjekter.

Forslaget om modenheitskriterier vil etter departementets syn også kunne legge til rette for at eksisterende virksomhet kan omstille seg og vokse, fordi slike aktører bør ha gode forutsetninger for å demonstrere gjennomføringsevne, og dermed også modenhet. Dette er viktig for å bevare arbeidsplasser og sikre fortsatt verdiskaping og for å redusere norske klimagassutslipp gjennom elektrifisering av eksisterende industri. Dersom to prosjekter vurderes likt med hensyn til modenhet og framdrift, legger regjeringen til grunn at eksisterende virksomhet prioriteres.

En tilnærming som i representantforslaget, vil etter min vurdering være svært vanskelig å gjennomføre i praksis. Nettselskapene er naturlige monopoler, og det er viktig at de er nøytrale aktører. Det tilligger ikke nettselskapene å gjøre politiske prioriteringer av om et planlagt forbruk er ønskelig eller ikke. Nettselskapene har selv etterspurt tydeligere føringer, blant annet i høringen av strømnnettutvalgets rapport (NOU 2022: 6 *Nett i tide – om utvikling av strømnettet*). Det spilles inn at en eventuell prioritering ved tilknytning til nettet må være presis, forutsigbar og praktiserbar, med lite rom for skjønn. Jeg er også bekymret for at en slik tilnærming som representantene foreslår vil være svært klagedrivende. Kunden vil alltid kjenne sitt prosjekt best, og vil kunne utfordre forutsetningene eller omtalen av prosjektet.

For regjeringen er det svært viktig å legge til rette for at det skal gå raskere å etablere nettanlegg i framtiden, og for at nettet skal kunne utnyttes mest mulig effektivt. Derfor fortsetter regjeringen blant annet med styrkingen av konsesjonsmyndighetene og øker eksisterende støtteordninger for energieffektivisering betraktelig i statsbudsjettet for 2024.

Jeg anbefaler at forslaget ikke vedtas.

3. Stortinget ber regjeringen sette i gang et arbeid for å utrede et forbud mot storskala kommersiell kryptovalutautvinning.

Jeg har førhørt meg med digitaliserings- og forvaltningsministeren, som gir følgende uttalelse til forslaget:

«Som digitaliseringsminister er jeg opptatt av at vi må skille mellom datasentre som har stor verdi for samfunnet, og de aktørene som kun driver med utvinning av kryptovaluta. Datasentre er digital infrastruktur som er helt nødvendig i vårt digitale samfunn, og brukes av samfunnet i stort. Rene kryptosentre leverer ikke datasentertjenester som kan brukes av andre aktører, og anses dermed ikke som like samfunnsnyttige.

Regjeringen arbeider med tiltak som skal gi en bedre oversikt over utvinning av kryptovaluta i Norge. I ny ekomlov, som ble lagt frem for Stortinget 12. april, foreslår vi å innføre krav til forsvarlig sikkerhet i datasentre og at datasenteroperatører skal registreres i et eget register. Et register vil innebære at vi får bedre oversikt over næringen og hvilke tjenester de tilbyr. Dette vil være et viktig bidrag til å få bedre oversikt over hvilke prosjekter som er verdiskapende og til det beste for samfunnet. Registreringen legger også til rette for myndighetenes tilsyn med datasenternæringen.

De nye bestemmelsene i ekomloven er et nødvendig første skritt for å sikre regulering av datasenterindustrien, og vil kunne suppleres med ytterligere regulering. Blant annet er det aktuelt å vurdere tiltak knyttet til utvinning av kryptovaluta. I denne forbindelse er det imidlertid nødvendig å utrede et bredt og oppdatert kunnskapsgrunnlag, hvor blant annet omfanget av utvinning av kryptovaluta i Norge og konsekvensene av dette for samfunnet, kartlegges nærmere. Jeg vil ikke begrense en kommende utredning til å gjelde et «forbud mot storskala kommersiell kryptovalutautvinning». Et forbud mot kryptoutvinning vil være et svært inngripende virkemiddel, og vi må vurdere om andre og mindre inngripende virkemidler vil være mer hensiktsmessige. Det er ingen andre land i Europa som har innført forbud mot utvinning av kryptovaluta.

Som digitaliseringsminister vil jeg til slutt understreke hvor viktig det er at vi ikke innfører en regulering som hindrer videreutviklingen av den digitale infrastrukturen i Norge. Ved et eventuelt forbud mot utvinning av kryptovaluta kan man risikere å ramme den øvrige datasenternæringen gjennom ulike typer begrensninger og altfor omfattende dokumentasjonskrav.»

- 4. Stortinget ber regjeringen sette vedtatte planer om videre elektrifisering av norsk olje- og gassproduksjon i bero, samt si nei til nye søknader om elektrifisering.*

Regjeringen vil utvikle norsk petroleumsindustri gjennom å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Dette vil vi blant annet gjøre gjennom å videreføre en stabil og forutsigbar petroleumspolitikk, der næringen har egeninteresse av å produsere sikkert og med lave utslipp av klimagasser.

Hovedvirkemidlene for å produsere olje og gass med lave utslipp av klimagasser er kvoteplikt og CO₂-avgift. Selskapene står overfor svært høye utslippskostnader, og det er varslet at disse gradvis skal øke. Høye utslippskostnader gir selskapene sterk egeninteresse av å redusere utslippene fra produksjonen gjennom å gjennomføre de utslippsreducerende tiltak som er lønnsomme med den forventede fremtidige utslippskostnaden/karbonprisen.

Omlegging til mer drift med kraft fra land er det eneste tiltaket som kan gi vesentlige utslippsreduksjoner de neste årene fra eksisterende felt. Energieffektivisering, redusert fakling og direktekoblede havvindanlegg kan også bidra noe, mens tiltak som CO₂-håndtering og hydrogen/ammoniakk i dag ikke fremstår som realistiske løsninger for å redusere utslippene frem mot 2030.

Reduksjoner i utslippene fra produksjonen på norsk kontinentalsokkel vil redusere de norske CO₂-utslippene. Effektene på utslippene på europeisk og globalt nivå er ikke like store fordi petroleumssektoren er omfattet av det europeiske kvotesystemet for klimagassutslipp. Ved at den frigjorte gassen fra slike tiltak i stedet eksporteres kan det bidra til lavere globale klimagassutslipp.

Representantene foreslår at vedtatte planer om mer drift med kraft fra land i norsk olje- og gassproduksjon stilles i bero. Forslaget retter seg dermed mot felt som har godkjente utbyggingsplaner, konsesjoner er gitt, og hvor anleggene i dag er under utbygging. Rettighetshaverne har tildelt kontrakter til leverandørindustrien og byggearbeidene er i gang.

Jeg legger til grunn at forslaget om å stille utbyggingsprosjekter som gjennomføres under allerede gitte konsesjoner i bero, betyr at myndighetene skal pålegge stans i utbyggingene. Dette vil være omgjøring av forvaltningsvedtak til ugunst for konsesjonshaver. Etter norsk rett er det svært begrenset adgang til å gjøre denne typen omgjøring. Dersom forslaget som fremmes av representantene skulle gjennomføres, vil det ha dramatiske konsekvenser for disse prosjektene, og påføre rettighetshaverne og deres leverandører enorme kostnader. Staten vil gjennom petroleumsskattesystemet og statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) betale den klart største andelen av disse kostnadene.

Stabile og forutsigbare rammebetingelser er svært viktig for investeringsviljen i Norge. Representantforslaget vil gjøre det mindre attraktivt å investere i Norge, både i petroleumssektoren og i andre sektorer.

Kraft fra land-prosjekter innebærer store investeringer, og det er betydelige variasjoner i tekniske muligheter, kostnader og potensialet for utslippsreduksjoner knyttet til å forsyne ulike innretninger og landanlegg med kraft fra land. Nye prosjekter er også avhengig av at det er tilgjengelig kapasitet i et egnet tilknytningspunkt på land, og det kan være behov for tiltak i kraftnettet. Kraft fra land er derfor ikke en hensiktsmessig løsning overalt og må vurderes fra sak til sak slik det gjøres i dag. Det er regjeringens politikk.

Representantene foreslår at myndighetene sier nei til nye søknader om godkjenning av nye kraft fra land-prosjekter. Forslaget innebærer at petroleumssektoren fratras den viktigste muligheten de i dag har for å kutte utslipp framover.

Jeg anbefaler at forslaget ikke vedtas.

Med hilsen

Terje Aasland

**DET KONGELIGE
ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/1911-

14. mai 2024

Svar på spørsmål 1-2 til representantforsalg 129 S (2023-2024) om å prioritere kraften strengere

Jeg viser til brev oversendt 8. mai 2024 med to spørsmål fra energi- og miljøkomiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti. Representanten stiller følgende spørsmål:

1. *Hvor mange bedrifter har et uttak over 25 MW i dag*
2. *Hvor mange bedrifter har søkt om et uttak over 25 MW*

Statnett opplyser at om lag 80 punktuttak har et maksimalt uttak på 25 MW eller mer i dag.

Statnett informerer videre om at de har reservert kapasitet i 64 saker som gjelder forespørsler om nytt eller økt uttak over 25 MW. I tillegg er 40 prosjekter som har etterspurt 25 MW eller mer vurdert som modne og satt i kapasitetskø fordi det ikke er tilgjengelig kapasitet i nettet.

Alle har rett på tilknytning til nettet. Dersom det er nødvendig med nettførsterkninger i transmisjonsnettet eller på andre nettnivå for at det skal bli driftsmessig forsvarlig å tilknytte en aktør, plikter nettselskapene å utrede, omsøke og gjennomføre nødvendige investeringer i nettet, uten ugrunnet opphold, for å kunne gi tilknytning.

Med hilsen

Terje Aasland